N:o 6. | Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Telefon: Vasa 619. | NORDISKT MUSIKBLAD. Stockholm den 15 Mars 1897. | Expedition: Kungstensgatan 56. Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre. Annonspris 20 öre pr petitrad. | 17:e Årg.

Carl Johan Lindberg.

I första numret af denna årgång hade vi tillfälle att omnämna firandet af ett 70-årsjubileum inom Musikaliska akademien, då i slutet af förra året konservatoriedirektören Rubenson uppnåde denna ålder. Ett nytt sådant jubileum inom konservatoriets lärarepersonal har nyligen kunnat firas, och den som nu inträdt i sitt sjette lefnadsdecennium är konsertmästaren, den värderade läraren och violinisten Johan Lindberg, hvars porträtt vi med särskild anledning af detta jubileum här meddela jemte några biografiska data.

Ett vackert bevis på den aktning och tillgifvenhet konsertmästaren Lindberg under sin snart 25-åriga lärareverksamhet som violinprofessor vid konservatoriet förvärfvat sig både som lärare och kamrat fick han röna på morgonen af sin sextioårsdag, då han infann sig till sin lektion i Musikaliska akademien. Han helsades nämligen då af en deputation från konservatoriets styrelse, förvaltningsutskott och lärarekår, som till honom öfverlemnade en i vackert band infattad konstnärligt textad adress, hvarvid konservatoriets direktör vid tillfället gaf uttryck åt samma känslor, som funnos uttryckta i adressen. I sitt hem var jubilaren under dagens lopp föremål för en mängd lyckönskningar genom personliga besök, bref och telegram.

Konsertmästare Lindberg har under senare årtionden så uteslutande egnat sig åt en nitisk lärareverksamhet, att han helt och hållet dragit sig undan offentligt uppträdande som violinist. Man har dock i godt minne hans gedigna och konstnärliga spel vid de tillfällen han här uppträdt som solist eller ensemblespelare, såsom t. ex. då han å en påskkonsert å kungl. operan föredrog Spohrs violinkonsert nr 9 eller tillsammans med den utmärkte tyske pianisten G. Satter och den skicklige violoncellisten A. Gehrman gaf de värderade triosoaréerna i slutet af sextiotalet. Af hans konst får man nu endast njuta, så att säga, i andra hand genom de unga elever, som föra hans runor med den äran, och bland hvilka hans egen dotter, fröken Sigrid Lindberg är en af de mest framstående.

Carl Johan Lindberg.

Carl Johan Lindberg är född den 8 mars 1837 å Wilnäs gård i Finland. Redan vid fyra års ålder började han på egen hand sina studier i violinspelning, hvilka fortsattes under ledning af direktör Ganszauge och prof. Pacius i Helsingfors. Sedermera studerade han vid konservatoriet i Leipzig för de berömda lärarne Ferd. David och Raimund Dreyschock samt för E. Singer i Weimar och Joachim i Hannover. Efter afslutade studier konserterade hr Lindberg i Leipzig och Wien samt gjorde konstresor i Tyskland, Sverige och Finland. År 1864 blef hr Lindberg anställd som konsertmästare vid Nya teatern i Helsingfors och tjenstgjorde såsom sådan i Stockholm 1868 vid italienska operan på

Mindre (Hammerska) teatern. Samma höst denna teater öppnades inkallades, som bekant, ett italienskt operasällskap med Ferd. Strakosch som impressario, signor Rosa som kapellmästare. Denna operasejour slutade emellertid i midten af december samma år. Året derpå finna vi hr Lindberg som förste violinist och konsertmästare vid k. operan härstädes. År 1873 inträdde konsertmästare Lindberg i konservatoriet som lärare i violinspel, 1879 som lärare i ensemblespel och äfven som orkesterdirigent. Till ledamot af Musikaliska akademien invaldes hr Lindberg 1875 och utnämndes 1886 till riddare af Vasaorden.

Under den långvariga lärareverksamheten vid konservatoriet har hittills ej mindre än 400 elever åtnjutit hans undervisning, och bland dessa kan han räkna de flesta i k. operans kapell. Många af de violinister, för hvars konst han varit den egentlige grundläggaren, hafva sedan som solister utmärkt sig både i hemlandet och utlandet. Särskildt må bland hans elever, utom hans egen dotter, påpekas Tor Aulin och Anna Lang, han har äfven haft att informera elever från Amerika, England, Tyskland, Danmark och Norge.

Flere studieverk af honom ha utgifvits i tryck, så Tekniska studier (1873), Fingeröfningar (1879), Nya studier (1883), Violinskalor (1884) och senast »Dagliga öfningar för violin», hvilka blifvit med beröm omnämnda i musiktidningar i London. Konsertmästare Lindberg är gift med Emilia Wiik från Helsingfors, skicklig pianist.

Vi anse oss ej kunna bättre afsluta denna lilla biografiska skizz än med anförande af den särdeles hedrande adress, som förärades konsertmästare Lindberg på hans 60-årsdag. Denna hade följande lydelse:

Till läraren vid K. Musikkonservatorium, Riddaren af Kongl. Vasaorden m. m. Herr Johan Lindberg d. 8 mars 1897.

Vänner och kamrater vid musik-konservatoriet bedja att, i minnesgod åtanke af ädla konstnärliga idrotter och samvetsgrant fylda lärarevärf, få å Eder sextioårsdag framföra sina varma och uppriktiga lyckönskningar.

A. V. Åbergson.

V. Svedbom. *A. Rubenson.*
F. Book. *F. Cronhamn.*

G. Korsgren. O. Bolander. A. E. Bergman. F. A. Frieberg. L. Zetterquist. J. Dente. J. Günther. A. Andersen. A. Bergenson. Ellen Bergman. G. Brinck. Eugenie Claëson. H. Håkansson. J. A. Johnsson. V. E. Karlson. J. Kjellberg. A. Lagergren. J. Lang. E. Langéen. S. Lund. C. Nordqvist. B. Tammelin. H. Thegerström. C. O. Östman.

—⧈—

Vår tids operamusik är ett odjur, som feberaktigt uppskakar alla mina nerver. *Gollmick.*

Ett föredrag om sångkonsten.*

Klagan öfver sångkonstens förfall är knappast mindre gammal än sångkonsten sjelf. Det gifves knappast några äldre skrifter om den mänskliga röstens behandling, hvari det ej påvisas, att under förgångna bättre dagar man sjungit bättre och stilriktigare än på den tid, då dessa skrifter författades, hvilkas auktor »endast velat åter förhjelpa till sin rätt den genom modet och en förvänd smak undanträngda sanna konsten».

Den florentinska skolan vid slutet af 16:e århundradet trodde sig böra beteckna såsom idealiskt mål återuppräftandet af den gamla grekiska sångkonsten, i det den uppreste sig emot kontrapunktens allenastyrande. Tyska författare i 17:e århundradet, såsom Herbst och andra, åberopade sig på Caccini, skaparen af den uttrycksfulla solosången; Agricola (1757) öfversätter och kommenterar Tosis ungefär fyrtio år förut skrifna verk, som i sig åter igen innehåller sorgsna betraktelser öfver sångkonstens förfall. Klagan förstummas icke. J. A. Hiller och J. F. Schubert, hvilka hade de italienska skolorna till mönster, uttala i sina vid början af detta århundrade utkomna skrifter samma åsigter om den sanna sångkonstens försvinnande. Än i dag hör man i Italien den förlorade äldre metoden ständigt berömmas; äfven i Tyskland, der den deklamatoriska sången har i högre drag utvecklat sig, gäller såsom ideal för sångkonsten allmänt den italienska skolan, om hvilken egentligen ingen rätt vet hvad han har för begrepp, och hvars förfall i sjelfva Italien nu sedan snart tre århundraden konstaterats.

För att bilda sig ett omdöme om berättigandet af dessa oupphörliga klagomål, särskildt beträffande möjligheten för den »italienska metoden» att afhjelpa desamma, bör man, så vidt befintliga källor derom lemna upplysning, göra sig förtrogen med solosångens mål, dess beskaffenhet och utveckling i slutet af 16:e århundradet och derefter anställa en jemförelse emellan densamma och nuvarande sångsätt samt lärometoder. Man bör dock dervid alltid utgå från den ståndpunkten, att sångarne, såsom tolkare af sin tids kompositioner, äro beroende af komponistens fordringar och att sångverkets stil äfven betingar sångsättet.

Vokalkompositionerna under 16:e århundradet voro nästan uteslutande flerstämmiga. Det kontrapunktiska skrifsättet utöfvade ännu sin allherskarmakt; den hade i de nederländska kontrapunktisternas verk och de oförgängliga skapelserna af en Palestrina och andra nått sin högsta blomstring. Om äfven de romerska sångarne uti 9:e och 10:e århundradet kände till nästan alla för oss bekanta prydnader och manér, af hvilka de på ett mindre passande sätt betjenat sig äfven för utsmyckandet af den flerstämmiga kyrkomusiken, så har dock det rena, polyfona skrifsättet, vare sig det tjenat andliga eller världsliga ändamål, icke verkat befordrande för den fria utvecklingen af den egentliga konstsången. Flerstämmigheten i sång betingar ju äfven då, när det ej är fråga om körer, den enskilde sångarens beroende af de medsjungande. Mot denna polyfona sång, hvarvid en sjelfständig stämföring för flere röster träder i förgrunden, ställde Caccini och den florentinska skolan i slutet af 16:e århundradet en rytmiskt mera utvecklad solosång, hvilken syftade åt att låta textens deklamation komma till sin rätt. Ordets likställighet med musiken blef redan då en principfråga. Hade i flerstämmiga sånger de dynamiska föredragsmedlen varit jemförelsevis enklare, så fordrade nu Caccini af dem som tolkade hans arior och melodier ett långt mera kompliceradt föredragssätt. Bredvid svälltonen (messa di voce) ställde han exklamationen. Figurverket och drillen fingo friare utveckling. Ett uttrycksfullt och exakt uttal ställdes i förgrunden. Sångarne tvungos att med det sjungna ordet väcka stämningar hos åhörarne. Den ännu i dag brukliga beteckningen »italienska skolan» måtte då ha uppstått; den hade då äfven fullt berättigande, då den satte solosången i motsats till den i andra länder nästan uteslutande ännu utbredda flerstämmiga konstsången.

Den florentiska skolans principer funno sitt uttryck i den italienska operakompositionens äldre verk af Jacopo Peri och Claudio Monteverdi. Hvad då för tiden fordrades af sångaren är efter senare begrepp ej öfvermåttan stort. Ren intonation, tydligt uttal, kännedom om tonernas ansvällning (till- och aftagande styrka) likasom den genom en tons upprepande frambragta drillen, gruppi (vår tids drillar och dubbelslag) och endast måttligt hastiga fioriturer och passager bildade konstnärens rekvisita. Stämomfånget höll sig hufvudsakligen till notsystemets omfång för det särskilda röstslaget (med uteslutande af hjelplinierna), så att till och med solisterna hade föga mer än omkring halfannan oktav att sjunga. Sopranerna öfverskredo nästan aldrig $\bar{g}$; tenorerna, som motsvarade vår höga baryton, räckte sällan öfver $\bar{g}$. Af kontraaltar och basar fordrades deremot större omfång åt djupet. Alten räckte från e till $\bar{a}$, basen från F resp. D till $\bar{c}$, sällan till $\bar{d}$. Ackompanjemanget, antingen det ut-

* Ur årsberättelsen för skolåret 1894—95 och 95—96 vid konservatoriet i Wiesbaden. Bilaga: »Was versteht man unter 'italienischer Gesangsmethode' und welche Bedeutung hat dieselbe für den heutigen Kunstgesang?» — För och emot i denna fråga torde intressera våra sångare och sånglärare. *Red.*

fördes på cymbalen, som hade att återgifva den besiffrade basen, eller på lutan, var i följd af dessa instrumenters klangfärg så svagt, att det aldrig genom tonfyllighet täckte rösten. Till och med orkestern lät knappast ana den moderna instrumentationens klangfyllighet, såsom man kan förstå, när man vet att Monteverdes då för särdeles stark ansedda orkester i »Orfeo» (1607) bestod af 2 clavicembali, 1 arpa, 2 violini piccoli, 10 violini di braccio, 2 contrabassi da viola, 2 chitarroni, 2 organi di legno, 1 regale (liten orgel), 3 bassi di gamba, 4 tromboni, 2 cornetti, 1 flautino, 1 clarino och 3 trombe sordine. Hvad vill dessa 36 instrumenter säga emot en modern orkester, t. ex. Wagners i »Nibelungen», der ensamt 39 blås- och slaginstrumenter fordras; dertill komma 6—8 harpor och en starkt besatt stråkorkester, som, ifall den ej skall stå efter blåsarne, tager omkring 50—60 personer i anspråk! Vidare får man också taga i betraktande att den fordom brukliga uppställningen af instrumentalisterna och instrumenternas mera på en smekande ton anlagda klangfärg från den äldre Amatis tid inskränkte ljudstyrkan. Sångarne voro derför i den angenäma ställning att kunna bringa till gehör alla tonens schatteringar och dessutom slippa att forcera rösten genom högt läge. — Såsom högsta lag gälde välljudet.

Likasom renässansens konstverk förr uppblomstrat på italiensk mark än på den kallare germaniska, så har också solosångens konst mognat förr uti Italiens äldre kultur. Men icke blott italienska sångare utan äfven italiensk musik och iltalienska kapellmästare beherskade förr under flera generationer den tyska teatern och den intimare kammarmusiken. Begäret efter det utländska, som är tyskarne medfödt, hjelpte här till. En blick på någon af de många tyska hofteatrarne, vid hvilka ungefär samma förhållanden voro rådande, är nog för att öfvertyga sig härom. Prölss i sin bok om hofteaterns i Dresden historia har en förteckning öfver de under 1666 utbetalta gagerna åt dem som voro anställda vid densamma. Efter denna erhöll Schütz (förste kapellmästare) såsom tysk 800 thaler; de honom underordnade fyra italienska kollegerna erhöllo hvardera 1,200 thaler. Bernhard som tysk vice kapellmästare och tenorist fick 500 thaler, hans italienske kollega 800. På samma sätt med sångarne. Tenoren Amaducci hade 800 thaler, medan Merkel och Kaiser, likaledes tenorer, fingo 400 och 100 thaler, den italienske bassisten aflönades med 800, de båda tyska med resp. 600 och 100 thaler. — Skall man kanhända af gagerna sluta sig till konstnärernas qvalitet? Endast namnet Schütz bevisar motsatsen. Bachs store föregångare intager i konsthistorien en långt högre plats än hans italienska knappast mera kända kolleger vid Dresdens hofteater.

Hvad som uti Italien blomstrat upp slog sedan rot i Tyskland. Så funno Caccinis och Tosis skolor sina tolkare i Herbst och Agricola. Så finner man den förstnämnde i hans 1653 utgifna »musica moderna prattica, thet är: en kort vägledning: på nu brukliga italienske manér att informera och undervisa», gifva luft åt sin kränkta nationalkänsla, då han säger: »De italer veta icke allt; de tyske kunna äfven något.» Han hade nog rätt. Inflytelsen af de främmande, genom gunst och modet ännu uppburna sångarne, hade redan länge visat nya banor för sången, och inom landet uppstodo småningom sångstorheter, hvilka trots alla fördomar kunde upptaga täflan med sina romaniska kolleger. Ärliga konstnärer hade nedlagt sitt vetande i sina verk eller genom undervisning utbredt detsamma, och så hade det blifvit allmän egendom, hvad som förut endast några få kunnat tillegna sig. Ändock talade man äfven då alltid om italiensk skola, ehuru ingen mer undervisade efter någon »tysk skola», om ej sjelfva språket, på hvilket man sjöng, skulle anses för sångkonstens metod.

Under tiden hade långsamt men säkert en förändring i sångsättet inträdt, betingad genom sjelfva smakens ändring. De förr enkelt hållna melodierna och deras ofta nästan torftiga ackompanjemang gynnade sångstämmans utsmyckning med manér och passager. — Så kan det väl förklaras att Caccinis teorier om företrädet hos en verkningsfull deklamation snart mer och mer råkade i glömska. Sången utbildade sig småningom till en virtuosmessighet, för hvilken sångens konst var hufvudsaken och dermed sjelfva sångverket blef tillbakasatt till förmån för de uppförande. Och den deråt utvecklade smaken hos publiken, som i alla tider gerna låter sig fängslas af det förkonstlade, sökte komponisterna att efter sina krafter se till godo. Det kom snart derhän, att, såsom på en Hasses tid, större uppfinningsförmåga fordrades för att tillbörligt utsmycka en aria med fioriturer än till att komponera en sådan. Ett större röstomfång kräfdes nu och sopranisternas blomstringstid hade i detta hänseende att uppvisa verkliga abnormiteter. Farinellis (Carlo Broschi) röst hade ett omfång från lilla *d* till trestrukna *d*, Salieris från lilla *f* till tvåstrukna *h*. Agajuri skall ha sjungit ända till fyrstrukna *c* och kunnat drilla på trestrukna *f*. Forsters basröst skall ha från stora *a* till ettstrukna *a* varit lika fulltonig och böjlig; bassisten Montagnana sjöng från stora *e* till ettstr. *a*. De ständiga förmaningarne af Tosi och andra att icke låta skönheten hos den burna sången råka i glömska, kunde ej tillbakahålla den fortskridande smakförändringen.

Det gamla studiesättet att först en längre tid, ofta årslångt, göra röstbildande öfningar inom gränserna för den rösten tillhörande naturligaste hexackordskalan, råkade mer och mer i förgätenhet, prydnadsväsendet vid undervisningen begynte intaga allt större rum. På åtskilligt som i vår tid anses oumbärligt för en bildad sångare, offrade man ringa möda. Kompositionens andliga innehåll blef en bisak och briljerandet med röst och koloratur blef sångkonstens hufvudändamål.

(Forts.)

Musikpressen.

På Elkan & Schildknechts förlag har utkommit:

För en röst med piano:

Häggbom, Axel: *Ensam*, romans för mezzosopran (h—f). Pris 50 öre.

Morales, Olallo: *Tre sånger*. 1) Romance (c—g); 2) »Tillsammans, min kära, vi voro» (f—g); 3) »Hör jag den sången klinga» (c—f). Op. 2. Pris 1 krona.

Arlberg, Fritz: *Vokaliser*. Nr 11 Notturno, F dur. Pris 50 öre.

Af sångerna är hr Häggboms af det enkla och populära slaget till melodi som ackompanjemang. Olallo Morales, en ung elev vid konservatoriet, visade i sitt nr 1, en suite för piano, stor begåfning och talang. De ofvannämnda sångerna väcka också intresse genom god faktur, melodisk och harmonisk uppfinning. De äro skrifna i modern sångstil, den första med spansk text jemte den svenska (hr Morales är af spansk börd), de två andra med tysk och svensk text. — Den nu efter komponistens död utkomna vokalisen nr 11 delar de föregående goda egenskaper att vara både instruktiv och musikaliskt värdefull.

Följetong.

Ur Friedr. v. Flotows minnen.

I.

En soaré hos marquis de Custine.

Marquis de Custine, bekant genom flere litterära verk, hvaribland det om Ryssland väl är det betydligaste, egde en ansenlig förmögenhet, ett aristokratiskt namn och ett vackert hotell i Paris. Han gaf präktiga och mycket besökta soaréer, der man träffade de förnämsta storheter inom litteraturens och konstens värld.

Jag kommer ej nu ihåg genom hvilkens rekommendation jag, som då var helt obekant, fick en inbjudning till denna krets af berömda och utvalda.

Herr markisen sjelf kände jag endast till namnet, jag deremot var för honom alldeles främmande. Det franska bruket att låta betjenten i societéer uppropa för gästerna i salongen namnet på hvar och en inträdande skulle hjälpa mig att lära känna de berömda personligheter som infunno sig, och för att ingen skulle undgå mig, beslöt jag att vara en af de första som inställde sig i hotell Custine.

Jag blef den förste, och det i så hög grad, att icke en gång den anmälande betjenten var tillstädes i tamburen, och jag kom sålunda oanmäld in i salongen. För markisen som vänligt kom mig till mötes nämnde jag mitt namn och presenterade mig som tysk. Han genomskådade snart min förlägenhet öfver att ha kommit så tidigt och fann sig föranledd att komma mig till hjelp med en älskvärd anmärkning, i det han berömde mina landsmäns punktlighet, i synnerhet de tyska konstnärernas. De sökte aldrig att i en salong göra mera effekt genom att låta vänta på sig.

Anmälningarna begynte nu, den ena efter den andra, och jag lyssnade till namnen.

Horace Vernet, den berömde målaren, som liknade en beduinhöfding med sin mörka ansiktsfärg, derefter bildhuggaren baron Marochetti, en ännu ung men redan berömd konstnär; hans konstbroder grefve v. Nieuwerkerke, marinmålaren Gudin, Tissot, lärd och medlem af Institut de France, författaren Balzac, Appert, som blifvit kallad fångarnes välgörare på grund af hans verksamhet för de franska straffanstalternas förbättring, violinisten Artôt och violoncellisten Franchomme.

Slutligen hörde jag namnet Chopin uppropas och den personen lade beslag på hela mitt intresse. Han förekom mig lidande och nervöst upphetsad, temligen lång men nästan sjukligt mager. Han gick med raska steg fram till markisen och frågade sakta: »Kommer hon?»

»Jag hoppas det,» blef svaret.

Jag bad en af herrarne upplysa mig om hvem det var han väntade.

»Vet ni icke det,» svarade han, »att baronessan du Devant väntas?» Då han fann mig ganska okunnig om hvilken betydenhet som låg i detta namn, tillade han:

»Baronessan du Devant är ju den berömda författarinnan som skrifver sig Georges Sand». Detta namn var mig då bekant, jag hade både läst och beundrat de flesta af hennes romaner. Under samtalets lopp fick jag dessutom veta af min vänlige granne, att Georges Sand först vid mognare ålder slagit sig in på författarbanan och lefde skild från sin man. Den bekante litteratören Sandeau hade varit den förste, som uppdagat hennes stora talang, gjort henne uppmärksam derpå och ledt hennes första steg på vägen till berömmelse. Af tacksamhet hade hon i sitt pseudonym antagit första delen af hans namn och undertecknat sina verk med »Sand.» För tillfället var hon oense med sin vän och beundrare, hvilket väl gjorde att han icke var med i hotell Custine.

Hvad som af denna berättelse är sanning eller dikt vet jag ej, men jag hörde dock detsamma med få förändringar äfven af andra.

Efter ett tecken af betjenten skyndade markisen ut och visade sig strax derefter i salongen med en dam under armen, bakom hvilken den anmälande tjenaren ropade med stentorstämma:

»Madame George Sand!»

Alla skyndade henne till mötes. En hvar ville vara den förste att helsa på henne eller endast få den firade att se åt honom. Här gaf hon ett småleende, der ett vänligt ord, och åt de mest gynnade räckte hon handen. Till dessa sista hörde också Chopin.

Sedan den första oron lagt sig, lyckades jag att eröfra en plats, derifrån jag kunde betrakta den firade författarinnan. Vacker var hon inte och ej längre ung heller; jag kunde icke finna någonting ovanligt i hennes yttre.

Konserten begynte; efter ett par nummer blef Chopin ombedd att spela. Han föredrog en af sina omtyckta mazurkor. Hans vänner påstodo, att denna afton låg det mera känsla och djup i hans spel, än vanligt.

Jag hade aldrig förut hört Chopin och kunde således ej hafva någon mening härom, men jag var hänryckt öfver hans spel. Sedan Chopin slutat, inträdde en paus, och då hände det på den tiden otroliga: Georges Sand begärde en cigarr. Icke en af de der papperscigaretterna med parfymeradt innehåll, nej en verklig stor karlcigarr.

Man skulle ha lefvat i Paris på trettiotalet för att förstå hurudant intryck en sådan begäran och det till af ett fruntimmer skulle göra på den hos marquis de Custine församlade haute volée. Vi ungt folk undvek på det noggrannaste att icke gifva någon påminnelse om cigarrök när vi närmade oss en dam. Vi rökte inte en gång om morgnarne, när vi skulle i societé på aftonen. Sedan har det nog blifvit annorlunda i Paris.

Den cigarr Georges Sand begärt kom fram, dörrarne öppnades ut till trädgården, och föreställningen begynte.

Försedd med hatt och kappa mot kölden derute skred den berömda damen fram och åter utan att njuta af något sällskap och blåste väldiga rökskyar upp i luften.

Fullkomligt obekymrad uthärdade hon de blickar, som hundrade ögon rigtade på henne genom fönstren.

De unga damerna funno det originelt, de äldre opassande, de unga männen voro hänryckta, de äkta männen oroliga och bekymrade öfver detta dåliga exempel.

Liksom allt annat i denna världen tager ett slut, så gjorde ock madame Sands cigarr. Hon kastade ifrån sig stumpen och vände åter till sällskapet. Nu blef Chopin ombedd att ännu en gång föredraga något. Till en början nekade han, men sedan förklarade han, att han ville göra ett improvisationsförsök. Ett allmänt bravo belönade honom på förhand, och han tänkte redan börja, då han reste sig igen och hviskade till markisen, att han endast kunde hemta sin inspiration ur den berömda författarinnans ögon och att man skulle be henne sätta sig midt emot honom.

Georges Sand efterkom denna begäran och satte sig vid ändan af flygeln, kastade på den musikaliske improvisatören en lång blick, hvilken af denne besvarades, i det han begynte.

De andra dödliga eller »odödliga» stodo eller sutto rundt omkring i en krets. Förväntningen var spänd till det yttersta. Han begynte med de djupaste af flygelns bastoner och frambragte med tillhjelp af pedalen en rullande åska, derpå gick han öfver till en melodi i moll och slutade det hela med en särdeles briljant triumfal sats.

Ändlöst jubel från åhörarne och en varm handtryckning af Georges Sand, hvilken såg mycket smickrad ut öfver den ovation Chopin gifvit henne, kom den store virtuosen till del.

Han steg synbarligen slapp och utmattad upp ifrån flygeln.

Sällskapet bröt upp och jag rekommenderade mig, hänryckt öfver att i marquis de Custine ha funnit den fulländade kavaljeren, hört den berömde Chopin spela och sett Frankrikes berömdaste författarinna — röka.

†

Leonard Labatt.

Den 7 mars afled här i Stockholm för detta k. k. hofoperasångaren Leonard Labatt efter en längre tids sjuklighet, som inträdde efter ett slaganfall, hvaraf han träffades för omkring sex år sedan.

Leonard Labatt, hvars fader var tobaksfabrikör och bosatt i Stockholm, föddes här den 4 dec. 1838. Han egnade sig till en början åt handelsståndet och var chef för en modeaffär härstädes åren 1863—67. Emellertid hade han vid flera tillfällen, i synnerhet på Harmoniska sällskapets konserter, väckt uppmärksamhet för sin kraftiga tenorröst, hvilken han utbildade under Jul. Günthers ledning med det kända resultatet, att han öfvergaf handelsyrket och blef operasångare. Såsom sådan debuterade han den 26 maj 1868 som Tamino i »Trollflöjten» med sådan framgång, att engagement genast följde.

Från Labatts första uppträdande här efter sin förut omnämnda debut minnas vi i första rummet hans förträffliga utförande af Vasco de Gama i »Afrikanskan», och hans Masaniello; han sjöng då äfven Faust i Gounods opera, vidare Horace i »Sylvia», Armand i »Vattendragaren» m. fl. partier. Med beröm kunna äfven nämnas hans Harald i Halléns »Harald Viking» (af honom kreerad 1884), Profeten, Trubaduren, Raoul, Rolf i »Vikingarne» af Hallström och såsom särskildt ypperlig hans Eleazar i »Judinnan».

Efter ett par års verksamhet vid Stockholmsoperan drogs hr Labatts håg till de stora scenerna i Tyskland, hvars språk han såsom tysk till härkomsten var mäktig. Den 17 aug. 1868 debuterade han sålunda på k. operan i Dresden såsom Vasco och blef genast engagerad der på tre år. Genom teaterns brand 1869 kunde Labatt lösgöra sig från Dresden. Han reste då till Paris för att ytterligare utbilda sig under Wartels ledning. Labatt blef sedan engagerad vid den kejserliga operan i Wien, der han äfvenledes i Vascos rol debuterade i juli 1869 med den framgång, att han på tre år blef fäst vid denna scen, der han tillsammans i 14 år var anställd som förste och ende hjeltetenor, hvilket, beträffande en så stor och ansedd scen som denna, visar att hr Labatt der betraktades såsom en kapacitet af hög rang. Bland partier, som han infört på den nya kejs. operascenen kunna nämnas Pollion i »Norma», Tannhäuser, Fra Diavolo, Eleazar i »Judinnan», alla 1870. Året derpå sjöng han titelrolen i Wagners »Rienzi», som den 30 maj 1871 för första gången uppförd es i Wien.

Leonard Labatt.

Under följande decennium sjöng han vidare i »Iphigenie auf Tauris», »Iphigenie auf Aulis», »Die Folkungar», »Die Walküre», »Armide», »Idomeneus», »Medea». Det första Wagnerparti han sjöng var Walter von Stolzings i »Mästersångarne i Nürnberg» den 21 jan. 1868, hvilket af honom kreerades i Dresden. I nov. 1875 sjöng han Tannhäuser under Rich. Wagners personliga ledning på Wienoperan och i sept. 1881 sjöng han denna rol endast i Wien för 100:de gången. Samma antal representationer uppnådde hans Vasco de Gama i nov. 1876 och Eleazar i dec. 1882. Lohengrin, Profeten och Raoul har han väl sjungit öfver 90 gånger.

Sedan hans kontraktstid vid Wienoperan utgått var han under speläret 1883—84 anställd vid Stockholms opera. Han reste sedan till Holland, sjöng der i dess förnämsta städer och gästade 1886—88 i flere tyska, såsom i Bremen etc., äfvensom i Prag. 1888—89 reste han med impressarion Strakosch på en turné i Nordamerika. Truppen, som bestod af 80 personer, och hade till primadonna den berömda sångerskan miss Kellog, uppträdde då i Newyork, Brooklyn, Montreal, Chicago, Boston, Washington och en mängd andra af Nordamerikas största städer. I Boston gjorde han sin lycka som Manrico och prisades som en »artist af första rangen». Leonard Labatt gjorde stundom besök i födelsestaden och lät då höra sig å vår operascen. Så under åren 1871—78. 1882 hörde man honom här i »Judinnan», »Vikingarne» (då Hallströms opera gafs 25:e gången den 26 april) samt »Aida»; 1883 i »Faust», »Hugenotterna» och »Judinnan», 1884 äfven i »Aida» och 1890 i nov. i »Tannhäuser». Labatt var i Wien gift med Eugenie Schulhoff.

Labatts röst var en mycket hög och kraftig tenor, en verklig hjeltetenor, och han gjorde derför mest lycka i stora, heroiska roler, helst som han egde en betydande dramatisk förmåga.

Leonard Labatts begrafning egde rum å nya kyrkogården den 10 mars i all enkelhet, ej ens en sång hördes ljuda vid den berömde sångarens jordfästning.

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. operan. Mars 2. Soaré af fru Mathilda Linden. Gluck: *Orfevs.* Bizet: *Carmen*, 2:a och 4:e akt. — 3. Donizetti: *Leonora* (Leonora, Inez: fruar Linden, Lindström; Alfons XI, Fernando, Balthazar, don Gaspar: hrr Forsell, Ödmann, Sellergren, Malmsjö). — 4. Thomas: *Mignon* (Mignon, Philine: frökn. Thulin, Kragballe; Meister: hr Lemon). — 5, 15. Gounod: *Romeo och Julia.* — 6. *Vermländingarne.* — 7, 11. Auber: *Kronjuvelerna.* — 8. Bizet: *Carmen* (José: hr Bratbost). — 10. Tschaikowsky: *Jolantha.* Mascagni: *På Sicilien* (Santuzza, Lola: frökn. Lindegrén, Thulin; Torriddo, Alfio: hrr Ödmann, Lundqvist). — 12, 14. Rossini: *Wilhelm Tell* (Mathilda, Jemmy, Hedvig: frökn. Frödin, Karlsohn, fru Strandberg; Tell, Arnold, Fürst, Melchthal, Gessler, Leuthold, Ruodi, Rudolf: hrr Lundqvist, Bratbost, Sellergren, Nygren, Söderman, Grafström, Lemon, Forsell). — 13. Boïto: *Mefistofeles* (Mefistofeles: hr Nygren; Margareta-Helena: fru Östberg).

Musikaliska akademien. Mars 1. *Musikföreningens* 45:e konsert. Biträdande: frök. E. Sidner, hr John Forsell, k. hofkapellet. Dirigent: prof. Franz Neruda. 1) Franz Schubert: a) Uvertyr till »Rosamunda», b) Ständchen för mezzosopran, damkör och ork., c) Sånger med piano (hr Forsell), d) Tantum ergo, katolsk kyrkohymn för kör och ork.; 2) Ludv. Norman: ur »Humleplockningen» a) »Signes visa» för solo (frök. Sidner) och kör, b) »Snöflingornas saga» för damkör och orkester; 3) Berlioz: Tristia, a) Ophelias död, för damkör och ork., b) Meditation, för bland. kör och ork.; 4) Rich. Strauss: »Wanderers Sturmlied» för bland. sexstämmig kör med ork.; 5) Beethoven: ur Musiken till »Athens ruiner», a) Uvertyr, b) Kör, c) Derwisch-kör, d) Turkisk marsch (ork.), e) Marsch med kör.

Östermalms kyrka. Mars 6. *Konsert* af hr Tor Aulin. Biträdande: grefvinnan Math. Taube, hofkapellm. C. Nordqvist, hrr Vilh. Stenhammar, O. Bergström, Josef Lang samt damkör.

Från operan ha vi ej att förmäla några nyheter, endast ett par märkligare tilldragelser. Som en sådan kan betraktas fru Lindens soaré, som var

en allt igenom lysande triumf för den firade sångerskan. Efter hvarje akt i »Orfevs» framkalla'es hon flere gånger, och efter slutakten i »Carmen» följde ett 20-tal inropningar, hvarvid konungen och prins Carl med lifligt bifall hedrade konstnärinnan. Det säger sig själf att talrika blomsteroffer äfven egnades henne. En annan sådan tilldragelse är första hofkapellmästaren Conrad Nordqvists återinträdande vid operan såsom operadirigent efter mer än fyra års uppehåll i denna befattning. Redan vid hans inträde i orkestern helsades han med lifliga applåder, äfvenså efter det briljanta utförandet af uvertyren till »Wilhelm Tell», hvilken opera gafs denna afton. Efter operans slut hyllades innehafvarne af hufvudrollerna med välförtjent bifall, men syftet med detta var äfven, som man lätt fann, att bringa hr Nordqvist en ovation. Konungen, som var närvarande, satt jämte publiken kvar till dess herr Nordqvist visade sig på scenen, hvarefter denne upprepade gånger måste framträda och då äfven hade att visa skörden af en lagerkrans och en rik bukett. Det måste glädja hvarje vän af den sceniska konsten och vår opera, att förekommande stridighet inom institutionen bilägges och flägsnas till fromma för konsten och personalen, styrelsen och publiken.

Af konserter intager Musikföreningens ett framstående rum i afseende på såväl rikt och intressant program som förträffligt utförande. Konsertens första del utgjorde en sällskapet och dess dirigent hedrande hyllning åt Franz Schuberts minne, börjande med hans vackra »Rosamunda»-uvertyr. Samma rent musikaliska njutning skänkte de utförda körsångerna »Ständchen», i hvilken Fröken Sidner sjöng solot på det behagligaste sätt, samt »Tantum ergo», katolsk hymn, som först för sju år sedan framdragits ur samlingen af Schuberts efterlemnade verk. Af hans solosånger utförde hr Forsell »Liebesbotschaft» »An Sylvia» och »Erlkönig», kända, men väl representerande sånger. I »Sigrids visa» af Norman hade fröken Sidner ytterligare tillfälle att visa sin förmåga af behagligt sångföredrag och förträfflig deklamation. Den stora kören inlade mycken kraft och precision i sina delvis rätt svåra saker. Intressanta, särdeles till instrumenteringen, voro körsångerna af Berlioz. Märkvärdigaste numret för aftonen var det som presenterade en för oss ny komponist Richard Strauss (f. 1864 i München, icke slägt med danskomponisterna) med hans »Wanderers Sturmlied», i Tyskland mycket sjungen. Af sjelfva namnet har den Wagner-Liszt-dyrkande komponisten föranledts att af Göthes fridsandande dikt skapa en musikstorm med estravagant instrumentation. Enskildheter i verket finnas dock, som röja förmåga hos tonsättaren att använda sin stora talang äfven på att skapa det musikaliskt njutbara. Vid sidan af detta verk framstod Beethovens musik ur »Athéns ruiner» prägladt af det sanna snillet. Hur genialiskt uttrycksfull och orientaliskt karakteristisk är icke häri hans dervischkör och den turkiska, bekanta marschen; äfven körnumren skänka oblandad njutning. Festspelet »Athens ruiner», utfördes först 1812 vid invigningen af en teater i Pest. Musikföreningens konsert gafs för nästan utsåld salong.

En ganska intressant konsert var hr Aulins i Östermalmskyrkan, der pièce de resistance utgjordes af slutnumret, Liszts 137 Davids-psalm, med grefvinnan Taube som solist. Den utmärkta sångerskan medverkade äfven i Södermans »Virgo gloriosa» och sjöng derjemte Recit. och aria ur »Debora» af Händel, Angelus ur »Jeanne d'Arc» af Godard samt »Ave Maria» af Svedbom. Hr Aulin spelade sjelf Adagio och Allegro af Nardini, Långfredagsstämning ur »Parsifal» (af Wilhelmj) samt ett nytt Andante af Emil Sjögren.

För öfrigt biträdde hr Stenhammar med orgel-toccata af Bach och ackompanjemang, hr Bergström med »Abendempfindung» af Mozart. Medverkande voro för öfrigt hofkapellm. Nordqvist, harpisten Lang och en damkör.

Fru Dagmar Mö lers konsert bereddes oss ej tillfälle att bevista.

Från in- och utlandet.

Kungl. operan. Som öfverregissör vid k. operan har från den 1 nästkommande april anställts operasångaren hr Johannes Elmblad, för närvarande engagerad vid Stadtteatern i Breslau. Hr Elmblad har, som bekant, i Tyskland gjort sig bekant såsom mycket duglig regissör.

Aulinska qvartetten firar med sin femte konsert den 16 dennes ett dubbeljubileum, i det den då gifver sin femtionde konsert och utöfvat sin förtjenstfulla verksamhet i tio år. Decennium jubileet inträffade dock egentligen den 25 januari, å hvilken dag 1887 första soarén gafs i samma lokal som de följande, nämligen Vetenskapsakademiens hörsal.

Gustaf Hägg, den framstående organisten i Klara kyrka och förtjenstfulle komponisten, gifver söndagen den 21 dennes *konsert-matiné* i nämnda kyrka med biträde af fröken Alma Hulting, hrr konsertmästare Tor Aulin, violoncellisten Carl Peterson samt en orkester under anförande af kormästaren vid k. operan hr Max Strandberg.

En pianoafton arrangeras af fröken Sigrid Carlheim-Gyllensköld till torsdagen den 18 mars i Vetenskapsakademiens hörsal till förmån för en ung begåfvad elev. Samtliga nummer komma att utföras af elever till fröken Gyllensköld, deribland två damer ur den högre societeten, hvilka välvilligt åtagit sig biträda för det behjertansvärda ändamålet.

Hr Oscar Lejdströms tillämnade konsert i Musikaliska akademien är tills vidare uppskjuten.

Arbetareinstitutets folkkonsert den 14 mars hade på sitt program sånger af Helmund, Heise, P. Berger och Jakobsson; violinsoli af Tartini, Corelli, Lange-Müller och A Nyström; violoncellsoli af Kummer, Moszkowski m. fl. Medverkande voro fru E. Johnn, hrr Alfvén och C. Peterson.

Ett italienskt kapell i Svea-salen väcker sedan en tid stor uppmärksamhet för sina utmärkta prestationer och lockar dagligen dit en talrik, distinguerad publik. Det utför ensamt kaffekonserterna men alternerar om aftnarne med C. Krauses orkester. Inträdesafgift erlägges endast (med 25 öre) om söndagarne.

Allmänt skandinaviskt musiklärare-möte kommer att hållas i Stockholm, strax efter skolferiernas början, eller omkring den 10 juni, i Musikaliska akademiens stora sal, som kostnadsfritt upplåtes för mötet.

Som flera vigtiga frågor vid detta möte skola behandlas, såsom fråga om pensionering till musiklärare m. fl. frågor, torde detsamma komma att omfattas med allmänt intresse från så väl musiklärare här i landet som i grannländerna.

Lagos kompositioner i Paris. I »Cour Artistique», skrifver man härifrån, erbjöds den 6 febr. ett intressant musiknöje, då kompositioner af Lago, en svensk, mycket förtjenstfull musiker, kommo till utförande. Det var ett helt konsertprogram af omvexlande innehåll. Först gåfvos fyra stycken ur ett *Stabat mater* för kör, soli och orkester, i arrangement med orgel- och pianoackompagnement af komponisten under anförande af mr Le Tourneux, skicklig komponist och orkesterchef, hvilka stycken frapperade åhörarne genom upphöjd stil, religiös känsla och förträfflig musikalisk faktur. Öfriga nummer mottogos ock med stort bifall. Dessa utgjordes af *Trio-Serenade* för piano, violin och violoncell, *Ave Maria* för sång, piano och orgel, *Två Trior* för fruntimmersröster (»La violette» och »Barcarolle»), *Tre sånger* (»Rêve encore», »Voici la brise» och »Madrigal»), Tre stycken för *violin och piano* (»Andante religioso», »Etude» och »Chanson slave»), Två stycken för *violoncell och piano* (»Berceuse» och »Danse hongroise»), *Sex pianostycken*

(»Minuetto» ur sonat, två konsert-etuder: »Feu-Follet» och »Inquiétude» samt »Humoresque», »Aubade» och »Valse lente») samt slutligen Final till *konsert* med orkester, arrangerad för två pianon af komponisten. Denna, ett stycke i mycket hastigt tempo, utfördes af den utmärkte pianisten mr Libert och hans framstående elev, mr Ferté. Mr Tourneaux medverkade ej allenast som dirigent utan äfven som orgel- och violinspelare samt sångare. Pianot sköttes också af den ansedde pianisten mr Benoit, mr Eymieu m. fl., violoncellen af mr Mansuez.

»Cour Artistique» är ett mycket ansedt sällskap, som noga väljer sina musikprogram. Så gafs nyligen en soaré med kompositioner endast af Godard och på en följande skulle Widor ensamt representeras.

Göteborg. Å stora teatern har dir. Hj. Selander med sällskap uppfört Zumpfes »Farinelli» och skulle den 15 företaga sig att gifva Marschners »Hans Heiling» under namnet »Bergakungen».

En konsert gafs den 2 mars i Handelsinstitutets sal af frök. Frida Schytte, biträdd af Emilia Walter och hr Knut Bäck. — Den 6 d:s gaf Nya Musikföreningen sin 3:e kammarmusiksoaré med biträde af Nerudaqvartetten och fröken Johanne Stockmarr från Köpenhamn. Programmet upptog Beethovens stråk-qvartett F-dur op. 135, Brahms pianotrio, C-moll (frk. Stockmarr) och Schuberts stråkqvartett i D-moll. Nya musikföreningen bildades 1895 för anordnande af värdefulla musiktillställningar, företrädesvis kammarmusik, på betryggande ekonomisk grundval. Under dessa år ha gifvits af föreningen 6 kammarmusiksoaréer (3 af Aulinska, 3 af köpenhamnska qvartetten) samt de stora orkesterkonserterna af Philharmonisches Orchester från Berlin förra sommaren. Föreningens styrelse ser sig nu, efter den framgång saken vunnit, kunna fortsätta företaget och inbjuda Göteborgs musikvänner till förnyad oktroj.

Från våra grannländer.

Kristiania. Mars 1—15. Å Kristiania teater har af musikpjeser under denna månad hittills uppförts »Ambrosius» och Offenbachs opera »Hoffmanns Eventyr», hvari fru Elisabeth Dybwad innehaft Olympia-Antonia Stellas parti och hr Kloed Hoffmanns. — Eldorado teatern har på sin repertoar samma tid haft »Barberaren» med frök. Ida Bassilier-Flodin som Rosina och vidare »Fru Mefisto» (»Fru Hin»), »Vermländingarne» och »Riddar Blåskägg» — Franz Rummel gaf den 4 mars sin 3:e och sista konsert (Chopin-afton), som till följd af konstnärens illamående höll på att bli inställd. Rädd att sjukna i influensa i den nordiska hufvudstaden reste han selan med första snälltåg till Berlin. Konserter ha för öfrigt denna tid gifvits af Martin Knutzen, frökn. Astrid Johannesen, Ingolf Schiött samt af Thorvald och Malla Lammers, sistnämnda konserter »romanskonserter». Den 20 mars ger Musikföreningen en Wagner-afton med biträde af fru Ellen Gulbranson, hr Carl Carlander, studentföreningens och sin egen sångkör.

Helsingfors. Febr. 26—mars 12. Efter italienska operasäsongens afslutande ha teatrarna här varit fattiga på musikföreställningar. Endast Svenska teatern har haft att bjuda på bagatellen »Drilléns operett» med frök. Gerda Grönberg som Karolina. Från 22 febr. har Willmanstrands dragoners musikkår spelat hvarje afton i Societetshuset. Filharmoniska sällskapets populära konserter i Brandkårshuset ha gått sin gilla gång, och ett par af dem med biträde af den unga violoncellvirtuosen frök. Elsa Ruegger, sångerskan Milanda Hrimaly och violinvirtuosen Max Lewinger.

Fröken Elsa Ruegger gaf d. 28 febr. med biträde af Filharmoniska orkestern en afskedsmatinée, börjande med uvertyren till Goldmarks opera »Heimchen am Heerd» — denna orkester har ofta nyheter att bjuda på. Konsertgifvarinnans violoncellnummer voro 1:a satsen ur konsert af Haydn samt stycken af Massenet, Popper etc. Orkestern lät äfven bl. a. höra en »Adagietta» af dess ledare dir. R. Kajanus. — D. 4 mars gafs af pianisten frök. Edith Aspelin en konsert af endast pianonummer, hvarvid programmet upptog Chaconne af Bach, arr. för piano af Busoni, Beethovens sonat op. 109, Schumanns Variationer (op. 1) öfver namnet »Abegg», samt Liszts Legender och Schubert-Liszts »Erlkönig». — Ett par intressanta triokonserter ha gifvits af den utmärkte violinisten Florian Zajic jemte de betydande konstnärerna violinisten Heinr. Grünfeld och pianisten Max Pauer. Första konsertens program upptog trior af Beethoven (Ddur op. 70 nr 1) och Rubinstein (Bdur op. 52) samt solosaker af Bach, Gluck, Chopin, Popper m. fl.

Köpenhamn. Mars 1—15. Den danska hufvudstaden har i denna månad varit fattig på musiknöjen. Ovanligt nog kunna vi ej upptäcka en enda konsert annonserad under denna tid. Kgl. teaterns reportoar af pjeser med musik har upptagit Em. Hartmanns enaktsopera »Ragnhild», »Faust», »Mästersångarne», »Der var en gang . . .» samt balletterna »Toreadoren», »Et Folksagn» och »Coppelia».

Paris. Théâtre lyrique i Galerie vivienne har åter dragit fram ur glömskan en gammal komisk opera »Monsieur Deschalumeaux» af Gaveau (först uppförd 1806), och det gamla verket med sin glada text och lustiga musik har mycket roat publiken.

Leipzig. På Gewandhaus-konserten d. 11 mars utfördes af den berömde violoncellisten Jul. Klengel en ny konsert för hans instrument af hans slägting Julius Röntgen (f. 1855, gift med svenska violinisten Amanda Maier). Konserten, ännu endast befintlig i manuskript, lär vara temligen svår men anses vara ett verk af värde för hrr violoncellspelare.

Fru Alma Fohström har af ryska kejsaren erhållit guldmedaljen med kejsarkronan i briljanter, en belöning för hennes medverkan i kröning-kantaten under högtidligheterna förra året i Moskva.

Dödsfall.

Castelmary, Armand, (Armand de Castan, grefve) operasångare, född i Toulouse 1834, död i Newyork 10 febr. under en representation af »Martha», hvari han sjöng Tristans parti. C. blef 1864 gift med den bekanta operasångerskan Marie Sass (Sax), men skilde sig 1867 från henne efter ett olyckligt äktenskap.

Falcon, Cornelie Marie, utmärkt operasångerska, född 1812 i Paris, inträdde vig 15 år i konservatoriet derstädes, debuterade 1832 med enorm framgång i »Robert», kreerade sedan Rechas parti i »Judinnan», och Valentine i »Hugenotterna», hennes triumfparti. Redan 1837 förlorade hon dock alldeles rösten.

Grammann, Carl, komponist, f. 3 juni 1844 i Lybeck, afled i Dresden d. 30 januari. G. var fr. 1867 elev vid konservatoriet i Leipzig. Flitig komponist har han gjort sig mest bekant genom sina operor »Melusina» (Wiesbaden 1875) och »Das Andreasfest» (Dresden 1882). En annan opera af honom är »Thusnelda und der Triumphzug des Germanicus» (Dresden 1881), och hans sista verk för scenen äro två enaktsoperor »Irrlicht» och »Ingred». Mindre bemärkt har han blifvit genom sina två symfonier, af hvilka den ena bär titeln »Aventiure», och sina kammarmusikverk, stråkqvartetter, trior, pianosaker samt större och mindre vokalsaker. Grammann, som var afgjord beundrare af Wagner, hade sedan lång tid varit bosatt i Dresden, der han lefde för sin konst och i sällskapslifvet var en omtyckt personlighet.

Labatt, Leonard, operasångare, född 4 dec. 1838 i Stockholm, död derstädes 7 mars (se nekrologen i detta nummer).

Saint Yves Bax, sedan 30 år sångprofessor vid konservatoriet i Paris, död derstädes 9 febr. Den berömde sångläraren har bland sina elever haft många svenska idkare af sångkonsten.

I Musik- och Bokhandeln har i dessa dagar utkommit:

Populär

Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande.

Ny, lättfattlig undervisningsmetod för barn, öfversatt och bearbetad efter

Prof. **H. von Bocklet.**

Häft. 3 kr., i pappband 3: 50, cloth-band 4 kr.

»Torde vara den bästa pianoskola vi hittills haft i Sverige.»
(Gotlands Allehanda.)

Elkan & Schildknechts Musikhandel
17 Fredsgatan 17.

Rekommendations-intyg från alla verldens länder. — Illustrerad priskurant gratis. — Solida kommissionärer sökas.

Skandinaviska Orgelfabrikens
Kammarorglar,

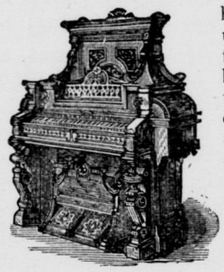

hvarå de nyaste uppfinningar och förbättringar tillämpas, äro af våra förnämsta orgelkännare såväl i Stockholm som i landsorten *enhälligt* vitsordade för att vara de **bästa** i norden tillverkade. Prisbelönta i Köpenhamn 1888 (enda pris med medalj), i Norrköping 1889, i Helsingborg 1890 (första pris). Priskuranter sändas på begäran franko.

Skandinaviska Orgelfabriken.
Kontor och utställning i Stockholm:
Mästersamuelsgatan 24.

OBS. Äldre årgångar

af denna tidning, med eller utan musikbilaga, erhållas till nedsatt pris (endast kontant) å expeditionen.

Eleganta Permar

till Svensk Musiktidning finnas till salu å ***2 kronor*** hos P. Herzog, Malmskilnadsgatan 54.

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och **Orglar** från in- och utländska utmärkta Fabriker **till de billigaste** priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechtens berömda fabriker.

Gust. Petterson & Komp.
43 Regeringsgatan 43.
Flyglar, Tafflar och **Pianinos** från **J. G. Malmsjö.**

Svensk Musiktidning

utkommer 1897 efter samma plan som förut, innehållande ***populär läsning i musikaliska ämnen, porträtter*** *med* ***biografier*** *och* ***musikbilaga****. Tidningen utgifves såsom förut två gånger i månaden (utom juli—aug., »den döda säsongen») till ett pris af* ***5 kronor*** *pr år, lösnummer 25 öre. Prenumeration sker här å* ***Expeditionen, Kungstensgatan 56,*** *3 tr., i* ***bok-*** *och* ***musikhandeln,*** *å posten och tidningskontor. I landsorten prenumereras bäst å* ***posten****.*

Porträtter i n:o 1 Albert Rubenson, n:o 2 Franz Schubert, n:o 3 Mathilda Linden (som Orfevs), n:o 4 Frida Schytte, n:o 5 Herman Brag.

Märkligare artiklar (i nr 1—3): *Franz Schuberts biografi* och förteckning öfver hans kompositioner; *Musikaliskt värdefulla pianoetyder; Om nyansering och tempo; Beethoven och Göthe; Bayreuth;* Musikpress och Litteratur etc.

J. G. MALMSJÖ

GÖTEBORG

Etablerad 1843.

Kongl. Hofleverantör.

Tjugu **första** pris, **in- och utrikes.**

Flyglar och **Pianinos**

Beqväma afbetalningsvilkor.

Talrika vitsord
från framstående musici och konstnärer, bl. a. från **Alfred Reisenauer, Professor Franz Neruda, Alfred Grünfeld, Moritz Rosenthal, Prof. Franz Mannstädt, Dir. Aug. Körling, Mad. Teresa Carreno, Fru Margareta Stern, Fru Hilma Svedbom, Fröken Tora Hwass** samt **Kungl. Musikaliska Akademien** och **Göteborgs** mera framstående musici och musiklärarinnor.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Kungstensgatan 56, 3 tr.

Mottagning kl. 9—10 f. m. och 3—4 e. m.

Frans J. Huss.

Musikinstrument

af *alla slag* förskrifver man billigast från

Conrad Eschenbachs Fabrik
Markneukirchen 7 S:a

Illustrerad Prislista gratis.
Agent sökes.

Musikalbum X

Pris 1 krona

fins till salu å Expeditionen, Kungstensgatan 56, 3 tr., samt i bok- och musikhandeln.

Innehåll: för piano: **G. Hägg:** *Vals-Arabesk,* **Karl Valentin:** *Om Våren,* **A. M. Myrberg:** *Berceuse,* **H. Goetz:** *Andantino* ur Sonatine op. 8, **G. F. Lange:** *Melankoli;* sång med piano: **Gösta Geijer:** *Harpolekarens sång* ur »Vapensmeden» af V. Rydberg för baryton (e—e).

Obs.! **Karl Valentins** pianostycke ***Om Våren*** *har vunnit mycket bifall,* spelad af kompositen å Marteau-Viardot-Valentin konserterna i höst.

Innehåll: Carl Johan Lindberg (med porträtt). — Ett föredrag om sångkonsten (forts.). — Musikpressen. — Följetong: Ur Friedr. v. Flotows minnen. I. En soaré hos marquis de Custine. — † Leonard Labatt (med porträtt). — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.

Stockholm, Kôersners Boktryckeri-Aktiebolag, 1897.